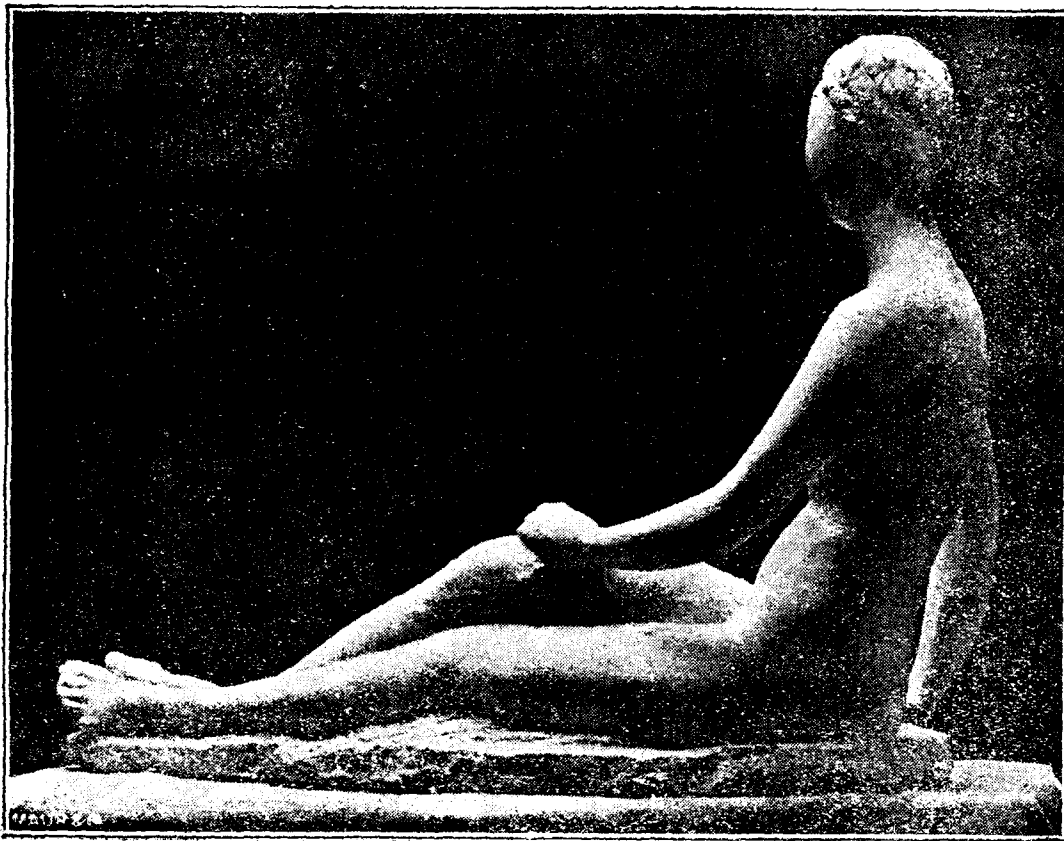

CONTIMPORANUL

Irène Codreanu : Femme assise

CUPRINSUL :

ESCROC SENTIMENTAL
(Fragment de roman)

de ION VINEA

AMURG IN LANS

de GEORG TRAKL trad. de O. W. CISEK și ION PILAT

TENNIS

de EMIL RIEGLER-DINU

JUPITER

de J. G. COSTIN

MAUD & VINCENT

de ROMULUS DIANU

JAMES JOYCE : ULYSSES

de LUCIAN BOZ

ESTAMPA

de TANA QUIL

CRONICA PLASTICA

în EMIL RIEGLER-DINU

NOTE, CARTI ȘI REVISTE

de APRILIANA MEDIANU, I. JIANU, C. NOICA

Clișeele de : Merica Râmniceanu, Marcel Iancu,
Miliza Pătrașcu și Irina Codreanu

LITERATURĂ

Irène Codreano: Zeng

ESCROC SENTIMENTAL

(Fragment din romanul cu acest titlu)

... Cinci ani au trecut dela ultima ta scrisoare și de-abia mă apuc a-ți răspunde. Am încercat să răd de sfaturile și îmbărbătările tale. Aveai superioritatea celui care făcuse mai de mult aceeași experiență. Ții minte? Mă îndemnai să-mi trăiesc criza departe de țară, cași tine. «Vino aici, dragul meu, ziceai, și te vei vindeca. Nimeni nu-ți arată interesul excesiv care, la noi, împiedică pe cineva să producă. E loc de luptă și de succes. Fă-ți rost de bani, de curaj, și vino». Data: Brasserie Vetzels-Paris, Octombrie, secolul XX.

Mărturisese că mi-a fost ciudă. Vroiam să ghicești

că sunt, totuși, voios și puternic. Credeam, într'adevăr, că totul se sfârșise cu bine. — sau nu, nu știu încă bine ce credeam. În sfârșit, îmi cereai să-ți povestesc cele întâmplate. Curiozitate de observator al minii omenești, ori intenție terapeutică? Imi vei lămurii acestea mai târziu, sau mă voi dumeri singur, după ce voi fi așternut toate întâmplările, pe cari mi le ceri, pe hârtie. Află însă că am mai fost ispitit să o fac. Țineam un caiet, aproape zi cu zi. M'am străduit să-mi însemn frământările cu sinceritate și să-mi număr gândurile pe hârtie. Mi-am dat seama

curând că, în sine, jurnalul nu e decât un artificiu de literatură, pe care numai cefitorii l-au luat în serios. Rar isbutisem să acopăr o pagină fără asecuise preocupări de stil și de poză, și mai ales fără teama că cineva, odată, are să dea peste comoara tainelor mele.

L'am păstrat, totuș, să-mi ajut memoria, și să-ți servesc din el fragmente pe cari le socotesc adevărate — însă numai când va fi nevoie. Altfel, fără acest inventar, jurnalul meu ar fi mințit ca toate jurnalele. Și cel mai bun ajutor întru aflarea realității fără poezie și enfază, rămâne ochiul tău ironic și glacial, pe care-l văd încă, ațintit asupra-mi, după trecerea atâtor ani. Iată cum s'au petrecut lucrurile: Ce-mi pasă dacă evenimentele n'au rigida ordine sau falsa dezordine dintr'un roman! Când sigur sunt că mai păstrăm, unul pentru altul, curiozitatea de altă dată, de a ne vedea trăind, gândind și luptând. Vorbesc de importanța exagerată pe care ni-o acordam mai întâi nouă înșine, apoi, fiecare din noi, celuilalt: baza tuturor prietenilor indestructibile.

Țin să-ți declar din capul locului, că te-aș fi dorit, pentru ținuta mărturisirii mele, femeie. Nu o amantă, desigur, fiindcă trebuie să fi făgarnic cu amantele. Ci o prietină depărtată, căreia să-i repet cu tot dinadinsul supremul titlu de Doamnă. — ca în povestirile lui Heine. Le recitam pe de rost amândoi, și nu le-am uitat: „Cunoști oare vechea poveste, Doamnă? E o melodramă cu totul extraordinară, însă mult prea melancolică. Am jucat odată rolul principal într'însa, și toate Doamnele plângeau, numai una singură nu plângea, nici o singură lacrimă nu plângea, și tocmai acolo era tâleul piesei, adevărata catastrofă”...

Dar cum nu ești ceea ce mi-ar fi plăcut să fii, renunț la consolările pe cari mi le oferă răsfațul acesta de vorbe iscusit risipite la picioarele unei femei, fie și numai amicică.

În fond, ce povestire dreaptă, stearpă, cu toate ciudățeniile ei, vei auzi. Detest întâmplările întâmplate. Adevărul e o robie, în potrișa căreia lupt, ori de câte ori nevoia sau jocul mă determină să povestesc.

...În lupta pentru o femeie câștigătorul pierde întotdeauna. N'am cunoscut adevărul acesta simplu, decât oare a trebuit. De mi l-ar fi spus, atunci, alții, și tot nu dam crezare. Cum să-mi servească experiențele aproapelui, când chiar păfaniile mele nu m'au învățat nimic? Numai oboseala și înfrângerea te abate dela rele. Numai când treceam covârșit printre prietenii cari îmi invidiau norocul, îmi dam seama de orbirea lor de posesori nemernici ai libertății launtrice. Totuș, în cazul tragic de astăzi m'am lăsat din nou împins de spiritul sportiv al întrecerii pentru dragoste. Iarna transformase orașul într'un vis polar fără sunete. Era oare nevoie de asemenea pregătiri festive, ca să o cunoșce pe Dalia? Dalia: privirile ei sleiau jăratecul negru al păcatului stăpânit. Dalia: ți-amintești surâsul circunflex pe albul funerar al dinților. (În chiar această clipă din noapte, ca o subliniere a evocării mele, un pian din vecini pornește să geamă și o voce de tenor escaladează o romanță de uliță). Ori când, altădată m'ar fi îndârjit banalitatea împrejurării și a cântărețului. Dar în liniștea trecută de utrenie, în singurătatea care se repetă în oglindă, în gândul votiv care veghiază sub icoana iluzorie a Dalici, glasul necunoscut ridicându-se până la mine, mi-a desrobot deodată toate renunțările, să mi le joace, flacăra, dinainte-mi. Farmecul vocii omenești nu durează. Îmi trebuie altceva. Trecutul e o melodie de violoncel sau un plâns de flaut? Dacă am fi îm-

preună, am discuta întrebarea, și am cădea de acord poate pe un parfum de violete. Dalia, surâsul ei circunflex pe albul funerar al dinților, — cum să-ți redau strania întâmpinare a celui surâs aruncat vieții? Figura ei: copia unei măști, reclama unui impresar de culori și spectacole, contrafacerea unui portret idealizat de celebritate. În strălucirea plăpândă, în stângăcia rigidă a primilor ei apariții, Dalia trezia impresia, banalizată de cronica zilnică, a unei stele de rampă. Chipul expresiv, mobil și elastic, avea de altfel, prin lume depărtarea, tremurul și paloarea stelelor mari. Îl purta ca o lumină, la capătul unui gât subțire și lung. Umbletul lin, părea studiat anume, tocmai pentru a feri acel chip șovăitor, de orice atingere și de orice suflu. Mi-aduc, astfel, aminte, de un salut al ei, în mulțime, cordial și distant, ca o fâlăire. Profilul însă, cu fruntea scurtă, dâra dârză a sprâncenelor, o plăsmuire de concentrare și de pradă. Degete lungi, osoase și febrile. O voce aproape băiețească și aproape aspră: eroinelor pe cari le-a întruchipat mai târziu, a știut să le împrumute patetice note de contraalto și neverosimile triluri de primadonă. Masca ei maleabilă sugera dorința de a te servi de ea, pentru realizări desperate, așa cum se întruințează ceară sau lut pentru statui. Presupunea toate sufletele și te invita să-i imprimi orice personalitate. Avea în acest scop o cantitate de viață și de nervi, la poruncă. Păstra oare în sineși, un fond personal, meru același? Poate numai o esență de pasăre caldă, plină de siguranța obscură a instinctelor ei ofensive. În astfel de material vrut-am să-mi moștez o ființă, de iubit.

M'am apropiat înaintea celorlalți, tocmai pentru că ei jucau deschis. Pe câtă vreme, eu, îmi ascundeam cu grijă premeditățile.

Arătai doar, partea sensibilă și plăpândă a firii mele.

De altfel, Dalila era în așteptare.

E un timp când toate Dalile sunt în așteptare înfigurată. Oglinzi pentru toate staturile, cutii de rezonanță pentru toate sunetele. Sosisem în ceasul prielnic pe care prietenul Landrino, stăruitor ca și mine, îl pierdea cufundându-se în traduceri de livrete necesare Daliei. Grație isprăvii mele sexuale, Landrino și-a putut vedea de drum. Suie și astăzi, treptele unei strălucite cariere diplomatice.

Ce rămâne din toate? Mă bântuie, dela o vreme, cuvântul Ecclesiastului. Ce urgisită clipă aceea în care a încheșat, în câteva fraze, toate restriștile. Tot ce leagă și întărește amintirea e o faptă rea. Poeții n'ar trebui tolerați decât veseli. Să piară tonul minor din artă și din viață.

Îmi răsună în amintire, câteva nume. Dar sentimentul care tresăria la auzul lor, zace undeva în pământul uitării. Nici chip, nici fantomă nu se ivește la rostirea lor. Ci trăim, uneori, numai în trecut, ca într'un spațiu misterios și care ar fi ca un răspuns, spațiului celui adevărat. Poate pricina e că viața care ne rămâne s'a scurtat și neprevăzutul din ea, s'a retras. E un mijloc de a trăi de două ori, această recapitulare, în care întești unele amănunte, și modifici unele episoade. Dar trebuie să ști trăi lucid și intens, dublele existențe opuse. Altfel pierzi jumătate din fiecare, într'un fel de vis în stare de veghe, și cele două jumătăți la un loc nu fac nici cât o singură existență întreagă.

...Numele, numai numele lor, au rămas întocmai ca etichetele latinești de botanică, pe o placă de smalt, într'o grădină de toamnă: florile nu mai sunt încă vii. Stop! Îmi propusesem o poveste, și alt nimic.

Milița Pătrașcu : Cap de Țigancă

Aștepți istorisirea lubrică ?

A fost într-o după masă. Deoparte și de alta exagerarea neastâmpărului din trup și suflet, către scopul știut. Nu dorisem, peste fire, darul Daliei. Nici ea nu era convinsă că eram autentică întruchipare a visurilor ei de fecioară. Un sentiment de datoric, o obligație de prestigiu, față de mine, față de ea, față de Landrino poate, mă îndrumase pe calea păcatului. Socotesc astăzi un păcat, această îmbrățișare, fără dragoste, a unei vieți de fată. Peste avânturile mele căzuse cămașa de forță a reticențelor. Nu cunoșteam familia Daliei, dar o știam din oameni cari avuseră stare și erau în legături cu prieteni comuni. Temeri de toate felurile îmi șoptiau, lăuntric, sfaturi de castitate. Ascultam feluritele glasuri, cu fruntea pe mâinile Daliei, ca unul cotropit de o patimă care nu cutează.

Palidă.

În cuptoarele negre i se mistuiau privirile. În emoția sinceră a așteptării descifrai însă premeditarea veche de a face, în sfârșit, pasul către starea nouă de femeie. Fusesem ales, sau preferat, pentru oficiul de liberator. Atâta tot. Și asta era de ajuns. Restul ar fi fost literatură erotică și sentimentalism morbid, o desfășurare de stări determinate de prejudecăți și lecturi. Amândoi ne atribuiam, separat, un destin dincolo de dragoste. Pentru ea, întâlnirea din acel sfârșit de iarnă, însemna o înaintare pe drumul închipuit. Însemna și sfârșitul acelei neștiințe care o apăsa ca o infirmitate. Își va lua curând rămas bun dela închipuire, dela sfială, dela stângăcie, dela ritul suspect al necunoașterii, pe temeiul certitudinilor sale de femeie nouă, care știe tot ce este de știut. Pentru mine, cată să nu fie întâmplarea de acum, o deviere, ci numai un popas înflorit lângă fântânile fragede ale

unei ființe. O desfășurare pe care nu trebuie să o las altuia, — căci de nu voi fi eu va fi altul, bolborosia în mine simțul comun. Și dacă pornirea noastră se va încorda pe un arc de sânge și văpaie, o grijă atentă trebuie să ne feriască de a nu putea privi apoi, fiecare pentru sine, în largurile făgăduințelor lumii.

— Dar mai întâi, Dalila, să fim de acord. E cerința elementară a celui mai nevinovat joc, pătrunderea de același ritm. Dragostea noastră nu poate fi pur chirurgicală. Să proiectăm, între retine, o punte fluidă de culori, cu prelungiri arzătoare înauntru, până în focarul sufletului. Să ni se înțeleste degetele în iluzia unei vecii, în sfârșit, capturate. Să vie sângele în fiecare, până la ultimul frunziș al pielei, mirosul nostru să-i adulmece mireasma enigmatică, gustul nostru să-l simtă sărat și imperios. Din rădăcina părului să ne îmbătăm. Gurile coapte de o pârguire nouă, să se înfrupte singure, ca doi cai sălbateci în deltă. Să-și răspundă vocile, ca îngănările plângătoare din ochiurile lacustre și să învie suspinele, ca licuricii în iarbă. Să te dai ca o stâncă, să te cuprind ca o cascadă... I-am spus cumva Daliei, acestea? Mult mai târziu, poate, sau în scrisori, unde totul e permis, chiar și literatura.

Peste dibuirile violene, peste mișcările trădătoare, s'a întins ca un fard, o înfrigurare și un patetism împrumutat. Numai așa, se înlătură, ca o umbră, o rochie, se smulge, ca un trofeu, o cămașă. Din întepiri voite, din îmbrățișări și avânturi calculate, din șoapte, din clarobscur, din atmosferă, din necesitatea de a înobila situația, am realizat simulacrul, și am crezut în el.

Am descris o mare pasiune, am schițat momentele unei drame, ca o demonstrație navală în fața unui port. Cât să fi ținut sărutul fals, în care mecanismul iubirii a funcționat fără flacără, ca un orologiu, ca o morișcă hidraulică? Oh, osânda de a ne culege vestimintele și de a ni le petrece pe furis, ca efectele unui

Marcel Iancu : Peisaj cu Alune

străin sau ale unui mort : — „Întoarce-te, te rog, nu te uita !”

Urmează apoi plictiseala și desgustul, cașicum un talaz puternic se retrăsese din noi, lăsând în mâ-lul moale epavele și urâciunile vieții submarine. Fie-care năzuim la singurătate și la văzduhul pur de ori-ce parfum de animal, de săpun, de flacon, insuporta-bil. Mulțimea ne aștepta să ne iea în respirațiile ei de pădure, cari vor pune între noi un zid igienic de miș-care și de trupuri anonime. Vom fi curând salutar departe unul de cellalt, și cu plămâni plini de oxigenul unui imens suspin de uitare.

Un pat, vast, de bronz a rămas, din toată întâmpla-rea, târziu, în suvenirul nostru. O mobilă grea, de industrie, fără valoare artistică, și pe care, într'un interval în care nu mă văzusem cu Dalia, am înlocuit-o. Când s'a întors, n'a părut că observă schimba-rea interiorului. Într-o noapte însă, cetii una din scri-sorile lungi pe cari mi le scria, din singurătatea casei ei părintești. Încă de pe atunci, nu mai citiam în în-tregime, scrisorile femeilor. O tristeță și o frământa-re de viață neîmplinită suia din scrisul ei chinuit, până ce durerea își găsia pretextul, și-l exagera, se agăța de el, până ce patul nostru galben, creștea ca o muștrare din cuvinte : cine l-a luat, la cine e? Mi-e milă de el, ca de un animal dăruit de care stăpânul cel nou nu o să aibă aceeași grijă. Dece l-ai dat?

ION VINEA

1924.

Amurg în Lans

de GEORG TRAKL

Pribegie prin vara amurgită
De-alungul snopilor de grâu îngălbeniți.
Sub bolți văruițe
Unde râncaunica intra și ieșea în sbor, am băut
[un vin înfocat

Frumoasă e melancolia și râul de purpură,
Seara și miresmele întunecate ale ierbii
Ne răcoresc cu fiori frunțile fierbinți.

Ape de argint fug pe treptele codrului.
Noapte și fără de grai o viață uitată.
Prietene: podețe învelite de ramuri spre sat.

în românește de ION PILLAT și O. W. CISEK.

Tennis

de EMIL RIEGLER-DINU

În colivia jocului bați drept
Și oblic mingia, Raza de amiază
Prin fâlfăitul rochiei îți trădează
— Nuele de umbră — pulpele. Aștept

Să văd sburând mlădierea ce cutează
În salturi de pisică. Ce n'șteapt
Ti-a pus știința 'n braț, picior și piept?
Ce vânător ți-a dat privirea trează?

Cu brațele întinse lateral :
Speteze'n smeul repezit pe val
De vânt, — smucită, fugi, revii la pândă.

Racheta'n vii destinderei bate mingi
Ce sfârtică pământul. De învingi
Sau pierzi dai mâna dârză surâzândă.

Militza Patrașcu : Tinerețe

JUPITER

LUI E. PĂTRAȘCU

de I. G. COSTIN

Obosit de solicitări, stăpânul își jese vecinicia cu un răgaz de indiferență. Gloria divină e o fatalitate fără ore, fără vanități, fără scop. E extenuat. Își desprinde barba, răsfirată de chinurile înțelepciunii, în primirea lui Lazăr gafa la orice serviciu. Își scutură toga depe trupu-i inchipuit, grăbit ca pe o haină de ceremonii. Eliberat de semnele convenite ale autorității, Jupiter respiră invizibil, intangibil. Care artist l-ar putea reproduce acum pentru un lexicon ideal? Adevărul nu e fotogenic. Vai de norocul celor neinspirai, cari îl invoacă în vecinicia răgazului. Și sus trebue să știi când să bați. Astfel se explică uneori credința nerăsplătită.

E greu să porți toate răspunderile. Să liniștești toate șovăelile. Să ai toate certitudinile. Să fii infailibil. Dacă toate sânt după chipul și asemănarea sa, nu este oare el îndoială supremă a îndoelilor? Cine o știe? Cine poate pridi imensitatea și finitul? Jupiter tresare nevăzut, nesimțit, gândurile îl covârșesc, își amintește că are un fiu. E bine să ai un fiu. Ce se poate cere unui fiu, el însăși sub povara eternității! E atât de debil. Cum l-au torturat mizerabilii. Unde e Lazăr? Ce ajutor i-ar putea da Lazăr? E un înțelept, dar obsedat de boala lui de piele. Profetii și martirii, l-au exaltat și i-au adus numai îndatoriri. Nici tiranii nu i-au folosi. Au stârnit suferințele și credința. Spre el s'au îndreptat speranțele, dorințele fierbinți, interesele lezate și curățenia sufletelor. Lângă el Jeana tandră și nevinovată. Ar încerca orice sacrificii. Mereu devotată și energică. Fiul și fecioara singuri nu i-au cerut aproape nimic și i-au adus mult, fără emfază, fără practici, fără vină. Fanțele vorbesc. Le-a dat atât de puțin! Lui câteva pâini cu repetiție, un ulcior mereu plin și câte unele, strict necesare bunelor intenții. Ei, o victorie contra englezilor. Mișcat de amintirea acestei modestii, îi mai dăruiește doi cardinali și un preot mirean, morți de indigestie. Socotelile bune păstrează prietenia. Dar nu-i mai pot cere nime, nici ei. Ce bine i se potrivește rochia. Cine a bănuit câtă grație îi dau vestimintele ce i se cuvneau? Femeile să-și poarte gâtul și brațele libere.

E clipa bucuriilor secrete. Jupiter își revede colecțiunea, amintirile creațiunii și ale mitologiei. Iată decalogul în manuscrisul original, pe table de malachit, o antică pe care a salvat-o din naufragiul evreilor. Puteau s'o piardă fără preț, ca pe orice bun mobil. Mărul lui Adam mușcat cu coajă. Dinții Evei, niște perle. Alte mere printre cari și al lui Paris. Stăpânul le mângăie cu un suflu divin, parcă s'ar decide să le dea iar viață. Incearcă o voluptate liberă, o mulțumire simplă, ca un miliardar rânduindu-și colecția oșe penițe. O destindere e necesară. Reimprospătează inspirația și optimismul. Vecinicia nu se poartă cu anecdote. Să aștepte solicitatorii.

Dincoace un teanc de foi de viță mereu verzi, amintiri din Edenul pudic. Un belciug cu viețile sfinților, chei ale mântuirii. Il sună încet cu un sgomot imperceptibil, să nu-i trezească, ca un chelar care deschide în taină porțile vinului. Virtuțile eroilor sub o cupolă opacă. Se alterează la aer. O imitație desăvârșită a lui Budha încarnat. Singurul exemplar veritabil. Pe o tăbliță legată de piciorul unui porumbel stă scris: «Mort de nostalgie. Ramura de măslin pier-

dată». Stăpânul se înveselește de ordinea găsită și-și promite să întregască episodul. Jeana varsă lacrimi de recunoștință, ea viteaza.

Printre minunile nesăvârșite, o miniatură a templului din Ierusalim după al cărui proiect umblau fariseii și arhitecții. Lipsese între altele cele două învieri, trecerea Mării Roșii, izvorul din Lourdes și Aurora Boreală. La locul lor, brevetul pentru perpetuum mobile, robinetul ambrosiei (dacă s'ar ști că e un gaz) tineretea vecinică și lotul nemuririi. Comori fără urmași, fără testament, ca lumina, ca stelele, ca infinitul.

Jupiter își întârzie plăcerea între proiecte și amintiri. Dar rugile arzătoare se adună și-l constrâng ca sentimentul unui sfârșit de vacanță. Ecoul invocațiilor neascultate se stinge. Lazăr se teme de regretele stăpânului. Neliniștit, îi piaptână barba, fir cu fir, îi așează cutele togei tot mai amănunțit. Așteptarea umilă nu e ușoară. În căutarea stăpânului, deodată îi scapă semnele prestigioase. Barba se prinde undeva, sus, toga ia forma trupului. Lângă el, Jupiter încordat, și-a reluat interpretarea obișnuită a vecinicii. Fără să știe, Lazăr a trecut prin esența divină. Spiritul stăpânului e pretutindeni.

JACQUES G. COSTIN.

Merica Râmniceanu : Flori

Maud & Vincent

nuvelă inedită de ROMULUS DIANU

În anul 1914 mi-am petrecut vacanța într-un sat de munte unde m'am îndrăgostit de o fată anume Maud, mult mai vârstnică decât mine, cu care am putut dansa în seratele acelea intime de sat, și convorbi chestiuni mondene cari o enervau. Dacă-mi mai aduc aminte de vara aceea, este că drumul acesta lung care nu se mai sfârșește și pe care-l fac de multe zile cu trenul traversând Europa, mi-a scos înaintea pe cineva care știa straniu despre toate aventurile mele de tinerețe. Era un bărbat brun, aproape un copil, cu gâtul lung (niciodată n'am văzut un gât atât de lung) și cu un tic nervos foarte urât: mișca dintr-o ureche.

Când am plecat din București era ajunul Crăciunului. Lume grăbită, pe zăpadă. Dar de atunci au trecut zile multe și eu am dormit. Știu că lângă mine, s'au desfundat într-una din nopți sticle de vin și cei cari întâmplător se întâlneau în același compartiment și-au dorit unul altuia în mod retoric, implinirea gândurilor. Dar eu am dormit înainte și nu m'am deșteptat decât într-o dimineață geroasă, la o stație mică unde am cerut să mi se dea un pahar cu apă și un pachet de șocolată. Când mi-am reocupat locul în vagon am dat cu ochii de tânărul ce am amintit.

Din primul moment observai că mă privește insistent. Dădui semne de enervare. Tânărul se ridică politic și eși pe culoar unde aprinse o țigară.

După aceea somnul cel mai grozav m'a cuprins.

— Vara e un anotimp frumos, nu-i așa, Vincent?

— Da, desigur, vara e cel mai frumos anotimp, Maud.

— Vreau să se întâmple acest mister, Vincent, tu știi că până într-o vreme Marcela tot îți mai scria. Deși i-am deschis toate scrisorile, astăzi cred că nu era chiar atât de proastă fata aia... Dacă te uiți pe geam, vezi stinsă și subțire steaua mea.

— Un drug gros umbrește luna. În nopțile acestea de August se petrec cele mai mari nenorociri cerești. Uite, Maud, cum alunecă stelele. Parcă se dau pe ghiață și parcă nimic nu s'a mișcat, după aceea...

Atât îmi mai aduc aminte: că în fundul pădurii era un lac. De ziua lui Maud am venit foarte devreme la conac. Fata se sculase și avusese vreme să-și înmoaie trupul în apa rece a lacului. M'a primit într-un salon înalt, care mai mult de jumătate era ocupat de un larg divan albastru. Și cum ne apropiasem iscoditori unul de altul, mobilele vechi trosneau întinse, parcă s'ar fi sculat dintr-un somn vechiu. A intrat repede o fată-slugă țipând. Copilul grăjdarului, vrând să rupă nufării din mijlocul lacului, pentru a-i oferi lui Maud, se înecase. Doi argași îl pescuiseră și-l întinuseră la soare, unde zâmbea din tot trupul. Ne-am ridicat, Maud a cerut să se aducă un cal pe care a încălecat în grabă și a dat fuga la lac. Eu am aprins o țigară și am așteptat să se întoarcă.

Primul lucru ce a făcut Maud a fost acesta: a poruncit ca nufării să nu fie rupți de nimeni. În acest scop a cerut ca luntrea legată de țârm să fie făcută țândări chiar în fața ei. După aceea s'a întors foarte abătută.

Pe sub fereastră plângeau slugi. Surorile lui Maud lăsaseră în toate camerele, transparente. Căci moartea intră ca un mister, pretutindeni unde simte mișcare și veselie în apropierea morților.

Un pădurar sosi, cu pușca la spinare, de departe. Aducea vestea că tot în dimineața aceea șeful ocolu-

lui silvic, logodnicul uneia din surori, fusese găsit spânzurat de picioare pe o cracă, doar capul răzimat într-un imens mușuroi de furnici... Moartea pătrunsesse în castel prin două uși.

Chiar a doua zi Maud îmi spuse că s'a luat măsura ca nimeni să nu mai vină la conac. Porțile de fier au fost închise. Bineînțeles ne-am despărțit frumos, ea asigurându-mă că-mi va păstra cea mai curată amintire.

În fiecare dimineață treceam prin fața porților.

Începuse să se lase bruma. Toamna se apropia. Simțeam asta după răceala metalică a zăbrelelor de fier, când cu amândouă mâinile pe grilaj, vorbeam cu portarul, întrebându-l de toți ai casei, și de Maud.

Când se înnopta bine, luam o haină groasă și mă plimbam pe drumul acela de țară, căsnindu-mă să zăresc lumină în casă și viață. Dar casa adormise cum adoarme un munte, sau o piatră. Toată veselia dispăruse.

Așa a trecut vara. Diminețile reci îmi aduceau vești de pe munții care se iveau înzăpezii. Când și când primeam o scrisoare de la Marcela: „Scumpul meu, a murit Job, cântărețul din saxofon, la sanatoriul de la Bisericiani. Job pe care tu îl iubeai atât. I-am trimis din partea ta o coroană. Vino în Capitală, Marcela te așteaptă să o iubești.” Și nu mă înduram să plec.

Dar într-una din seriile când spionam împrejurimile castelului, am văzut de departe două faruri de automobil, cari m'au săgetat ca două lame de cuțit. Peste o clipă automobilul se oprea în cea mai mare liniște la porți, din el cobora un tânăr negru, portarul aproape furios crăpa înaltele porți, apoi le încuia gră-

Merica Râmnicăanu: Nud

bit. În curte pe aleea de brazi s'a ivit Maud, dar a fost ca o vedenie, căci nici nu știu dacă s'a ivit.

Din pomi cădeau inimi galbene. Fetele țărance culegeau gutuile. Când vântul de miază-noapte încerca șoldurile prea subțire acoperite, oamenii acelor finuturi se încuiau în odăi, cu iubirea lor lăncedă și fără pasiune, și cu voia lui Dumnezeu, până în vară, se mai năștea în fiecare casă câte un copil românesc.

Inima mea, vezi tu?... Când eram copil, mama îmi spunea că am adormit odată singur pe un câmp cu flori, și că m'a aflat înconjurat de șerpi. Inima mea a sorbit pe cel mai rece și mai rău. De aceea otrăvesc tot ceea ce iubesc, otrăvesc și dela distanță, ca florile cu mirosul.

Pentru că începuseră nopțile cele pline de lună și de ger, m'am gândit că ar fi bine să plec. Dar nu fără a mă arăta ultima oară lui Maud. Dacă florile de nufăr ar mai fi fost pe lac, eu i le-aș fi dus, cu oricâte primejdii. Dar de bunăseamă în fundul pădurii lacul se răcise și nimeni nu-l mai vizita, căci frumusețea fusese ucisă.

Am fixat ziua plecării mele. Trebuie să văd fata. Luna răsare foarte târziu în acest anotimp. Un nour o înfășoară ca un abat-jour, dar ea răsare mai sus, ca un țechin de aur.

Pornesc fluierând prin luncă, dealungul râului Rece. E un drumeag unduit, care duce până la pădurea în fundul căruia e lacul. Când am ajuns acolo, o lumină de un alb material m'a înghețat. Lacul nu se solidificase, dar în apa lui începuseră să se întindă diagonalele de ghiață cari preced fenomenul. Oprit în loc, socotii că nu e prudent să înconjur lacul pe mal, până la intrarea în alee. O luai direct prin pădure, călcând ușor prin frunza dezolant de putredă, așa curând. Am mers neîncetat. Mi se părea că pădurea va ține cât va ține și noaptea, și că soarele de a doua zi le va goni pe amândouă dinprejurul meu. Departe se auzea un hurez urlând ca un copil, în pletele pădurii.

Iată steaua mea care licărește colo așa de subțire, că raza ochiului meu întinsă ca o coardă, cântă până la ea un nume de fată: Maud... Maud... Maud...

Ca o lumină trecu prin mine gândul să mă întorc. Fac oare o faptă rea? Cum oare numai pentru că în jurul meu e pădure și e întuneric, gândul meu devine negru și murdar?...

În clipa următoare îmi dădui seama că dacă cineva mi-ar eși în cale l'aș ucide. Atunci mersei înainte prin frunze. Trecuse de mult miezul nopții.

Deodată auzii în apropiere pași. O vorbă groasă mai mult cântată, mi se preciza tot mai bine. Strigai tare:

— „Cine e?... Stai...”

Dar până să mă explic o detunătură scurtă la spattele meu făcu pe Maud să tresară. Tânărul trăsesese să măucidă. Și s'ar fi mulțumit numai cu zdrențuirea urechii mele drepte, dacă femeea nu s'ar fi schimbat deodată. Cu o smucitură i-a luat arma. Privirile ni s'au încrucișat ca două florete, cu demnitate, apoi văzui pe Maud cum se îndepărta încet pe alee, spre cas-

tel, lăsându-mă singur cu tânărul, care scoase grăbit o batistă să-mi lege urechea perforată. L'am luat de mână și l'am dus până la lac. Tăceam amândoi. Nu știu de ce simțeam că-l iubesc. Tremura de o frică suprapământescă. Ajunși acolo l'am întrebat:

— Te mai întorci? — Șovăia să-mi răspundă. — Te încredințez că te poți întoarce. Ca să nu te temi că te voi împușca, iată revolverul meu.

— Nu.

Pornii înainte. Tânărul mă urma la doi pași. Când am ajuns în dreptul casei mele îi zisei:

— Dorese să nu te mai văd niciodată.

Și l'am urmărit din poartă, cum se pierdea în polenul dimineții aleele geroase.

Toate astea s'au petrecut în 1914, pe când eu iubeam pe Maud. Nam mai vrut să aud nimic despre ea multă vreme. Am părăsit însă țara pentru totdeauna în ajunul acestui Crăciun. Bătrâna mea prietenă Marcela mi-a spus că Maud a murit puțin după plecarea mea din sat, din cauza unei operații chirurgicale care trebuia să scoată viața sădită de un bărbat în trupul ei speriat de moarte și de lașitate. Pentru ultima oară am vizitat satul. Porțile înalte sunt din nou deschise. Am văzut pe alee fete frumoase pe cari eu nu le cunosc... Când au avut timp să se facă așa de mari?... Poate că sunt nepoatele lui Maud... Portarul a fost schimbat. Acum e unul tânăr, cu o șapcă de fir.

La primărie în sat stă scris pe un act că Maud a murit în ziua de 25 Decembrie 1914... În Castel nimeni nu se mai gândește la ea. Maud face trup printre flori, și desigur că și acolo floarea ei se deschide numai noaptea.

Călătoresc de mult. Nu știu ce zi e azi. O bucurie neutră roește din stupul inimei mele.

Mă deștept din somn fredonând o veche arie a lui Job, cântărețul din saxofon, care și el a murit. Mă îngrozesc de numărul celor ce au murit. Și eu călătoresc mereu. Capul îmi sună de atâtea nume de femei defuncte.

— Le mai ții minte, Vincent? mă întreb...

— Le-am uitat, Vincent...

Și adorm din nou. Tânărul care mă privea, tânărul urât care mișca atât de ciudat dintr-o ureche, a coborât eu știu în ce stație... Acum sunt sigur că-l cunosc.

În noaptea asta de sărbătoare când numai trenurile și bordelurile rămân goale, Maud a vrut să mă vadă. Dar cum eu dormeam, pe ea n'a văzut-o decât îngerul meu.

Deschid ochii. Vorbesc tare cu toți călătorii. Spun istorii cu haz și cu vorbe de rușine. La fiecare stație coboară câte cineva și moare, numai eu călătoresc... călătoresc... Văd pe Maud stând lângă mine pe banca vagonului și nu știu dacă ea s'a reîntors, sau cu am ajuns la ea... Am spaîma că nu mai există moarte.

1919.

Marcel Iancu : Amalfi.

James Joyce : Ulysses

de Lucian Boz

E în Franța un om, pre nume Valéry-Larbaud, care are o pasiune : de a descoperi valori. Cândva istoria literară va fixa locul lui, tot așa de sus pe scara meritelor, deopotrivă ca poet, explorator de țări virgine, cutreerări nesfârșite cu Pullman-ul sau semnalizator de pe promotoare extreme a continentelor ivite în larg. Câți din scriitorii spanioli, brazilieni și englezi nu-i datorează pâinea cea de toate zilele a poetului : iubirea francezului ? Și printre aceștia cel mai de seamă este James Joyce, irlandez tăcut și retras, în solitudine însă fremătând de viață, luxurând și o viziune a vieții diafană și scabroasă în îngemănare. Nam cunoscut noi numele lui Joyce din dedicația unui «monolog interior» din «Amants, heureux amants» ?

Și când a ajuns în melecul urechii noastre fama lui de autor obscen, ne-am refuzat să credem ceea ce împrăștiau perfidele notițe calculate pentru afătarea pubertății sau a hemopauzei. Nu era într-adevăr, de închipuit cum Valéry Larbaud să recomande inimii noastre pe un scatograf, când el însuși a descris-o, cu câtă puritate și auroral zâmbet pe **Fermina Marquez** sau eroinele din amintitul volum, cele două actrițe, ce împart cu nevinovăție alături în asternut «les douceurs du péché», cu un tânăr.

Și cum una din ele, cea posedată, dar indiferentă, sărută cu candoare fruntea omului a cărui răsufletare îi mai atinge gura. Și amintesc această trăsătură din opera lui Valéry Larbaud pentru că o vom regăsi și în «Ulysses». E drept că o întărire pentru acuzația

perversității ne-a fost sugerată când am aflat că va fi tradus în editura Adrianei Monneur, o femeie cu adevărat obscenă, deoarece are neobrăzarea de a fi descoperit pe cei câțiva poezi mari ai Franței de azi și să formeze din librăria ei un cenacul pentru adăpostirea coribanților lirici.

E de altfel curios, cum tocmai femeile, cari nu sunt deloc prerafaelitic zugrăviți în Joyce, au ținut să-l scoată din obscuritate. Singura editoare, dibuită după lungi peregrinări cu manuscrisul imens la subțioara a fost o englezoaică ce locuiește la Paris : Miss Sylvia Beads.

Ciudat pentru Joyce; nu e nici cocș de salon sau bar, ca micul nostru Cocteau, nici causeur de sata, nici elocutione cum a fost Proust sau mai e bătrânul care simulează vicii de adolescent : André Gide.

Este în Joyce o forță deopotrivă de puternică cu stihile, cu apa, pământul și focul. Peste liniștita mare a fluxului interior, se ridică de-odată monstrul teluric : și sufletul omului se realizează în spaimă și înlemnire. Această puțință de prindere a omului într-o sinteză atotcuprinzătoare este forța și magia lui Joyce. El întinde oglinda și Caliban se privește. Dar nu sparge oglinda înfuriat de urătenia sa; ci recunoscând ființa sa în oglindă, nu o strică, căci singur s'ar ucide ca în parabola lui **Dorian Grey**.

Suntem acum într-o asemenea situație, încât chipul hidos al veacului, chipul nostru, nu ne înspăimântă. Și nici ipocriții nu suntem.

Primim judecata și ne supunem, aceasta să ne fie

bucuria și satisfacția vieții noastre. Că Joyce n'a trebuit să aștepte un deceniu, sau mai mult, este iarăși o bucurie a noastră. Joyce știe să judece și să te facă să-i primești judecata fără murmur. Și nici când omului nu i-a fost roasă poleiala și n'a ieșit la suprafață arama, ca în această epopee a începutului de veac XX. Ulyse: noua odisee. Doi oameni cari rătăcesc prin orașul Dublin.

Acțiunea (acțiune?) în timpul unei zile. Pagini: 870. Leopold Bloom și Stephen Dedalus, Polară contiguitate, Ulyse și Telemach. Marea și ispitele: Dublin. Douăzeci de ani a rătăcit pe mări mult încercatul, iscusitul Ulyse, bătut fiind de ispite și furia neînduplecatului Poseidon. Pe când acasă aștepta îndurerata Penelopeia, chinuită de turma nuntașilor obraznici.

Rătăcirea lui Leopold Bloom, evreu botezat, agent de publicitate, durează o zi: accelerarea veștii așa cum numai Joyce știe. Fără îndoială romanul lui Joyce este o epopee. O epopee așa cum ar trebui să apară unui modern: o monumentală clădire, sintetizatoare de rase, tendințe, drumuri de suflet, priveliști.

II.

Dar să trecem în revistă scenariul romanului. Partea I-a: Dedalus pe care îl cunoaștem din primul volum al lui Joyce, a ajuns la 20 de ani. Profesor, cu o operă mare în pregătire, elev al unui colegiu jезuit, acum ateu. Halucinat de rămășițele în mințe ale filozofii lui Toma de Aquino îngurgitată în copilărie, amintirea mamei care a murit și căreia n'a vroit să-i îndeplinească, el, ateul, rugăciunea orei de moarte: să îngenunche și să ocrotească în fierbinte rugă trecerea ei peste muchea punții spre Tărie. Locuște într'un bastion părăsit. Prieteni și apoi o plimbare pe malul mării și impresiile culese în interior.

Freamătul mării amestecat cu meditații, fiind fantomatic asupra categoriei timpului. Vast ocean, panta rei. Partea aceasta corespunde cu «Telemahia». Dar Telemach îl cântă pe tatăl său. Tragicul și farmecul acestei cărți este că tocmai Dedalus, care este partea complementară, deci opusă a lui Bloom, este condus de o forță oarbă spre întâlnirea din urmă.

Și acum rătăcirile mult încercatului Leopold Bloom. Pars secunda. Prima caracterizare: gastronomică: iubea organele interne, fripte ale mamiferelor și păsărilor. Și eroii homerici o duceau în orgii carnale și revenitul la Ithaka, Odisseu, e primit cu un stomah la grătar.

Dimineața. Pleacă în oraș pentru cumpărături. Lângă el, în meandrele somnului, Penelopeia (sau Calypso?), Molly Bloom, cântăreața, trup moale și cald, cuib de mângâieri adulterine. Apoi revine, prepară dejunul și — dar cine ve putea-o spune cu grația lui Joyce? — un sfert de ceas la privată, în lecturi, reflecții și relaxări. Citind, hotărăște să scrie și el. Locul marilor decizii. Apoi pleacă în oraș, ridică dela poștă o scrisoare dela o dactilografă care-l cunoaște sub numele de Henry Fleury. Citește afișe: oferte de colonizări în Palestina. Indemnul profund și oceanic al Mediteranei. Bloom se simte Ulyse. Apoi asistă la o înmormântare. Această scenă ar corespunde scoborării lui Ulyse în Infern. Agentul de publicitate se duce la redacție. Capitol ținut în felul reportajilor senzaționale, cu titluri mari, poetice de abracadabrante la fiecare aliniat. Aci se întâlnește întâia oară cu Dedalus.

Iar rătăcirii. Prin orașul halucinat, circulă un schizofren, un orb și o biată ființă care arată tuturor o carte poștală pe care i-a scris-o un dușman: Peze-

Venghe. Bodegă. Biblioteca orașului. Aci iarăși se întâlnește cu Dedalus care discută cu bibliotecarul și cu prieteni pe Shakespeare și furnizează o interpretare a spectrului tatălui lui Hamlet. Bloom venise să privească statuetele antice: câine senzual. Rotunjimi moi și calde. Molly născută la Gibraltar. Mediterana și Calypso. Trece cortegiul guvernatorului în fața unei bodege în care va intra și Bloom. Începutul capitolului, ca o poemă, cu versurile, frânturi din cursul capitolului. Ca peliculele, de fiecare scenă una, ale unui film: abstractă sinteză și sintetică viziune. Scena aceasta simetrică cu scena sirenelor din «Odyssea», a turburat sângele dactilografelor care au transcris-o. Două chelnerițe într'un colț, una descoperă albeața picioarelor și căldura umbrită a pubisului unui tânăr. Peregrinări dintr'o cafenea în alta.

O adunare pitorească de irlandezi. Unul, Cetățeanul (anonim) furios, descoperă origina semită a lui Bloom. Il înjură, aruncă cu o cutie de biscuiți după el: imediat seismografele înregistrează cutremur. Căci cetățeanul este transpunerea giganticului Ciclop; și precum în Homer, Ciclopul trăse într'o țară cu vegetație luxuriantă, toate persoanele prezente au nume de plante. Ecranul se luminează pe malul mării. Trei fete (O. Valery Larbaud!), doi copilași zburdalnici și un bébé. Și o fată care îl atâță pe Bloom până la erecțiune. S'a lăsat scara, rachetele serbării din oraș se ridică, fetele pleacă. Una rămâne, se apleacă pe spate ca să vadă racheta și arată albiturile și picioarele. Bloom. Fata pleacă. E șchioapă. Deziluzie. Leopold Bloom se îndreaptă spre un sanatoriu unde era tocmai să nască o cunoștință a lui. Aci se întâlnește cu Dedalus și cu colegii lui. Întreg capitolul e scris în stil arhaic de cronicar, solemn și burlesc, rabelaisian și aquinatic. (Dacă ar fi să se traducă cândva în românește «Ulyse», Al. O. Teodoreanu ar fi singurul indicat să traducă acest capitol). Și tinerii discută chestii de biologie și porcării. Și la urmă, când răsună strigătul de deslegare al lăuzei, totul se transformă: circulă fantome, apare doctorul șef, dispăre, apare imediat într'o ușă opusă. Și fantasticul se termină într'o evadare întempestivă spre cartierul bordelurilor.

Dacă până acum capitolul a fost în stil arhaic, medieval, Rabelais și atmosferă de leturghie neagră, apoi, venind tot mai spre noi, în stil cast și sobru, devine acum extrem expresionist. Capitolul bordelului este scris în formă de teatru expresionist. Aci halucinația, savant preparată în cursul întregului volum, ajunge la paroxism. Personagiile și decorurile se schimbă, ca în vis, oameni monștri, felinare es din pâcle și dispar: pentru că sunt viziunile materializate, proiectate în exterior ale lui Bloom. Aci de-abea ese la iveală toată elaborarea psihică intens refulată în timpul veghei diurne, răsărită de-abea pe ici pe colo în timpul monologului interior, în chip de frânturi.

Scene de stradă în cartier suspect. Apoi bordel, prostituate, prietenii. Nenumărate aparițiuni. Toți oamenii înâlniți în timpul zilei sunt proiectați de mințea fierbinte a lui Bloom pe fondul lugubru al nopții de luxură. Nenumărate asociații, cele mai neprevăzute, aduc mereu alte personaje în scenă, fiecare cu limbajul lui, de birjar, curvă sau soldat. Dar pasagiul cel mai caracteristic este acela al **desexualizării** lui Bloom. Parcă sub hipnoza proprietăresei bordelului, Bloom își schimbă sexul, devine femeie și este posedat de Bello (întreținătoarea) care a devenit bărbat. Apoi hipnoza se ridică. Eșind pe stradă, alte halucinațiuni. Bloom se vede împărat. Messia. Apoi demascat, bătut.

Între timp Stephen Dedalus s'a luptat la bătaie cu

niște soldați și e rănit. Bloom se trezește și îl ia pe seama lui.

Aci începe a treia parte, întoarcerea la Ithaka. Mai întâi descind într-un birt de vagabonzi. Dedalus e mort de oboseală. Măncarea proastă. Il ia cu el acasă. Iarăși un capitol ciudat: în fața fiecărui aliniat o întrebare, ca la procese verbale, la care se răspunde. Aci se lămurește toate chestiunile de caracter, de talente și de avuție. Apoi Dedalus pleacă. Bloom, îl conduce până la poartă și înainte de a se despărți, oficiază împreună ceeace Rimbaud explică astfel:

«Je pisse vers les cieux bruns très haut et très loïn,
— Avec l'assentiment des grands héliotropes».

Penultimul capitol. O, Ithaka. Ithaka! Revine mult încercatul Ulysse la tine, Penelopeia!

Ultimul capitol este cea mai sugestivă scripă contemporană.

Simetric scenei din bordel, acest capitol de încheiere, scris fără interpuncție, este monologul interior al nevestei lui Bloom, — asociațiuni din viața erotică trecută și prezentă, nenumărați amanți. (Bloom, soțul, enumără vreo 24). Reverii înainte de somn; amintiri din tinerețe când un locotenent se masturba în batistă. Sodoma și Gomorha. Și cartea termină cu evocarea primului sărut al lui Molly Bloom, la Gibraltar, rezemată de un ziar maur. Și după sărut un alt «da»...

Pe linia șerpuită a Romanului modern, «Ulysse» a lui James Joyce are o poziție cu totul specială. E atâta ingeniozitate și tehnică în acest roman și totuși simți nicăeri vreo influență. Dimpotrivă simți precis că el a întrebuințat unele tehnici (d. p. monologul interior, forma expresionistă) cu aceiași tîntă și premeditare le-a aservit scopurilor sale, cu o mîna de maestru, neîntrecută. Nu simți nicăeri acea stînjeni-toare pasiune a întrebuințării până la epuizare a unei formule găsite.

Joyce ia tehnici gata găsite și le întrebuințează cu dezinvoltură. Simți că nu este stilul, tehnica, scopul în sine, halucinație pentru halucinație, analiză pentru analiză, ci numai instrumente întrebuințate cu superbă luciditate. Deaceea tot romanul are o aureolă ozonată, transfigurarea ce-o dă prezența unei mîni creatoare. Pentru că simțim că Bloom este o creație nu o transpunere. Și simțim munca migăloasă de investigator al sufletelor, privirea rece, scrutătoare și câmpul magnetic care ordonează. Pentru că «Ulysses» este înainte de toate o sinteză, oglindirea unui erou de epopee al vremii noi.

Și aci intervine viziunea personală a lui Joyce. Căci acest roman are minunata, nemai întîlnită calitate că nu creiază numai tipuri și evenimente, dar le raportează la o operă de artă a unei epoci revolu-tute pentru a putea să deslegăm și să deslușim cât mai clar toate nuanțele caracteristice ale veacului nostru. Construită simetric cu *Odyseia* homerică, Joyce a dresat foaia de temperatură a noului erou. Bloom, cum se vede, este evreu. Proust de asemenea are un protagonist, evreu.

Dacă ne gândim că acești doi scriitori ce dețin cuvîntul anului, au dat rolurile principale ale grandioasei lor fresce acestora, au făcut-o pentru că Bloom sau Swann reprezintă tipul mediu al burghezului modern.

Probabil că în viitoarele opere Joyce va încerca să situeze personagiile, raportându-le la Bloom, cum de altfel a făcut și cu Dedalus. Bloom este mediocritatea semidictă, senzualitate plebeiană. Joyce caracterizează pe Bloom: un temperament științific; pe De-

dalus: unul de artist. (Este drept că figura lui Dedalus, aburită de tinereți și de vis-speculațiune grea, este mai împede decât în volumul copilării «Dedalus»). Dar ceeace îl deosebește pe Bloom de Odysseu (dar care ar fi asemănările?: Peregrinările; șiretenie comercială?) — îl deosebește mai cu seamă o viziune inversă a vieții: Nimic din grandiosul epopeic al «Odyseii», nimic din suferințele lui Odysseu. Câmpul de acțiune, un oraș. Și mai cu seamă: lipsa unui motiv de pedeapsă. Ulysse rătăcește, fiind pedepsit. Bloom flanează, fără ocupație sedentară. Eroul modern să fie agent de publicitate? Și acum, cea mai crasă și minunată mașină deosebire: erotica. Odysseu se topește de dorul Penelopeii la neîntrecuta zână Calypso. Infruntă toate primejdiile ca să ajungă la nevasta castă. Pecând aci, un om exacerbat de senzualitate, cu ochii aprinși după fiecare femeie. Și Penelopeia! Spuneți-mi numărul amantilor. Și cântați-mi și de rezistența ei îndârjită. Și, ce-i mai grav, Bloom știe de asta. Și pe când Odysseu a ucis pe toți pretendenții, Bloom știe de asta. Și pe când Odysseu a ucis pe toți pretendenții, Bloom e calm și se gîndește cum să exploateze recentul amant al nevestei.

IV.

Este, prin urmare, în acest roman, o viziune pesimistă a vieții și masca Omului nou, hidoasă. Hidoasă? Pentru ce adjective? Totul e pur și simplu real. Artistul nu trebuie să aprecieze. Ceeace și face Joyce. Două sunt grijile lui cele de toate zilele: să noteze cât mai exact fluxul conștient al psihismului, așa cum se urcă el din bulboanele turburi ale inconștientului, și pe de altă parte subordonarea acestui

Milița Pătrașcu: Repaos.

material unei idei centrale: raportarea la un ideal antic, construind cu aceleași date, dar de-obicei polar opus, fizionomia nouă.

În alți scriitori, Proust d. p. planul conștient și subconștient se amestecă, se întretaie, eroul rezonază și procedând după teorii psihologice (d. p. bergsonism) caută să desgroape fondul inconștient. Nimic din asta la Joyce. El notează numai ceea ce vine în conștiință și izbucnirea materialelor subconștiente când se realizează în halucinațiuni. Deaceia timpul lui Joyce este prezentul. Proust caută trecutul. La Joyce totul se mișcă în prezent. Proust regrăsează, caută în zig-zag, falsifică oarecum mersul normal al fluxului psihic.

Între cei ce au încercat o frescă a societății, conțază mai cu seamă Proust, Rolland, Roger Martin du Gard, Galsworthy, Th. Dreisser, Thomas Mann și Joyce.

Joyce se deosebește fundamental de ceilalți prin faptul că nu caută fresca în sine, nici nu are vre-o tendință de messianism.

Jean Cristophe ar fi putut fi și el Odissen? — Desigur; sau poate chiar Omer, cântărețul care a născocit (?) Odysseia. Dar ceea ce este greșit la Jean Cristophe este tendința de eroicizare a vieții.

Joyce privește și nu găsește eroi. El stabilește tipul omului normal, median. Urmărește el ceva? Să vedem. Tendința romanului psihologic a fost mai întâi descarcarea meandrelor psihice. Încetul cu încetul a evoluat spre o anatomie a psihismului: Proust. Impresia noastră este că aceasta a dat primul impuls spre o operă a viitorului.

Poate că de-acum încolo nu va fi canavana romanului motivarea psihologică, analiza (asta s'a făcut până acum) ci dimpotrivă: sinteză. Mă explic: odată ce avem în stăpânire tehnica și materialul psihic, putem pași la un procedeu care numai în antichitate a mai existat. Descriind mișcare de mișcare a sufletului eroului, impalpabilele comotii ale fundamentelor psihice, cetitorul nu participă numai la descriere, ci și trăește acele amănunte pe îndelete descrise, i se încustează în suflet, îl modelează pe el, îi intră în substanța psihică și îl schimbă. Tot refăcând drumul eroului cărții, devii el. Tehnica veche apelând numai la acțiune și la straturile cele mai exterioare ale cunoștinței era inoperantă. Așa cum e în Proust sau Joyce, cu psihologie de adâncimi, trăești eroul cărții. Astfel la Eleusis, inițiatul trăia viața, moartea și renașterea lui Dionysos.

Poate că viitorul tip al romanului va fi și el o sanctificare.

V.

Îndelung credeam că Lautréamont (cine nu-l cunoaște?) n'are succesori în proză. În poezie îi mai descoperiam discipoli. Acea quasi-satanică atitudine de viață, bogăția ceea de resurse tehnice, fantasma-goriile halucinante, stilul superb, frazarea proustiană, rămăneau neegalate. Și iată că James Joyce, poate fără să-l cunoască îi calcă pe urme. Oare «Chants de Maldoror» nu erau să fie o poemă, o epopee? E drept, s'a oprit la o 6-a Rapsodie. Dar a fost destul ca să înțelegem ce vrea.

Tot o astfel de epopee, inerentă, mai puțin violentă este «Ulysses» a lui James Joyce. Din caracterizarea de mai sus a lui Lautréamont s'au văzut atingerile cu caracteristicile lui Joyce.

Vreau să amintesc numai una din coincidențe. Cine

il cunceaște pe Lautréamont știe că cel mai liric verset este «Invocația mării» din Cântul I. Poate cel mai frumos cântec, extravaganț în metafore, dar extrem de plastic, scris într'un ritm ce aduce cu vesnica fosnire a Oceanului. Joyce, în acel capitol-proces verbal, dedică cel mai lung alineat laudei apei, cu aceleași termeni, aproape în același spirit de larg lirism și piatră filozofală. Lautréamont e mort în 1870?

Carica lui Joyce trebuie citită, recităta. Fiecare frază își are justificarea ei și fiecare gând enunțat are povestea și ritmica lui. Tot romanul este un sistem închis, în cari fapte sau gânduri suscitade la început, se rezolvă accidental printr'o asociație meșteșugit plasată. Făcând abstracție de însuși fondul și ideologia romanului, nu putem decât să admirăm această putință de tehnică de construcție și coordonare.

Mă gândesc la geneza bogății opereii lui Proust: repetate adaosuri la copiele succesive.

Pe când aci o mână care ne strânge în construcția sa fără milă. Proust are straturi; Joyce e bloc de piatră, monolit. Ca o minune venită din neguri, privesc opera poetului irlandez și îi recunoaștem puterea, asemenea furtunii, focului și deslănțuirii puber-

tății.

LUCIAN BOZ

Poeme în preză

Estampă

Privesc mișcarea muncitorului egală și calmă ca o slujbă gravă și esențială de fiecare minut... Ca un ritm punctat de o sevă constructivă și temeinică.

E ruga și jertfa adevăratului bărbat, cu liniu ferm întreprinse către scopul vieții lui pe pământ.

Vârsta lui e vârsta pietrii și a sunetului, armonic în contururi eterne și grele, e statuă și simfonie laolaltă, ridicând triumful pământului către Dumnezeu.

Cine se îndoaște de poezia lui să-l privească cu luare aminte cât mai îndelungat.

Cine se îndoaște de puterea lui să-l privească o clipă pe schelă suspendat.

— săpat în cer alături de Dumnezeu

— atunci îl va slăvi

— ori în prăpastiile negre, în adâncile gropi de nopțe și de primejdie ale pământului

— atunci îl va teme

— ori sub arșița soarelui, în nemărginirea câmpului aurit plecat cu fruntea în țărână, neobosit

— atunci îl va iubi

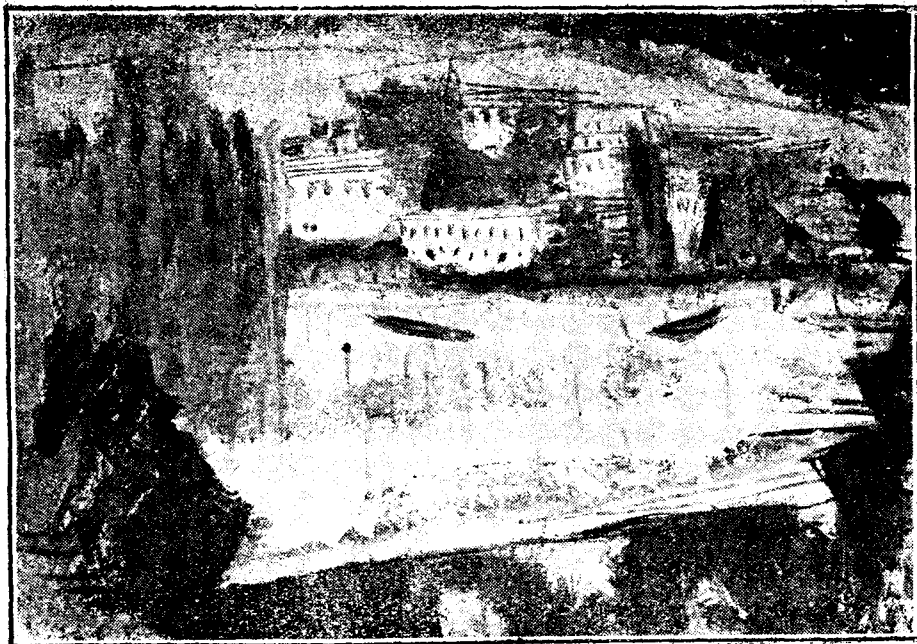
Ca pe un copil sfânt

Care dă cântec pământului.

rod belșugului

și omului pe Dumnezeu.

TANA QVIL

Marcel Iancu Sevilla.

Cronica Plastică

CEI PATRU DIN SALA ILEANA

Râmniceanu, Iancu, Pătrașcu, Codreanu

de Emil Riegler-Dinu

În expoziția celor 4 din sala Ileana (Cartea Românească, Bulevardul Academiei) plutește — invizibilă — o panoplie cu două săbii încrucișate: cubismul și expresionismul. Critica noastră de artă n'a vorbit de aceste semne vii de izbândă. Forma și expresia expozațiilor a derutat, a scandalizat. Li s'a zis: moderniști! Iar în «Omul Liber» și în «Universul» li s'a decretat moartea. Dar cine poate ghici drumul spre prăpastie a celor 4 din sala Ileana când nu se știe nici de unde nici în ce fel au venit?

Arta românească prin ei și alți camarazi în același crez, renăscută prin cubism și expresionism, se îndrumă definitiv în ritmul universal contemporan, depășind naturalismul și impresionismul compromis de pompieri.

Cubismul — predominarea formei și a rațiunii — se reflectează elocvent în pictura d-rei Merica Râmniceanu. Lapidara frază a marelui Cezanne «Traiter la nature par le cylindre, la sphère, le cone, le tout mis en perspective, soit que chaque côté d'un objet, d'un plan se dirige vers un point central». își găsește aici comentariul.

Dacă lipsese peisagiile clasice cezaniene la care poți ușor distinge planurile succesive în perspectivă, în schimb ochiul se desface în analiza suprafețelor geometrice ale nudurilor și naturilor moarte. Compoziția și desenul obsedează, în desăvârșită măiestrie.

Dar ca și cubismul lui Picasso, tinzând spre modelarea stăpânită a neoclasicismului de azi, formalismul sever cubistic al d-rei Râmniceanu se animează în uleiurile mai recente. În natura moartă cu colivia, greutatea planturoasă a hortensiilor viorii contrastează cu dubla păsărică ce le flanchează. Motive identice ornamentale, în dreapta și stânga, păsările cu cozi și gâturi lungi diferă numai prin culoarea galbenă și albastră. Pasărea dedublată, motivată în libertate de colivia cu porțița deschisă, dă o neașteptată vibrație ritmică naturei moarte ca un sunet de țimbal în mar-

cauca melodiei de coarde. Asemenea motive ornamentale ca și ogarul alb al nudului plecat, sau florile din mâna d-nei S. (Portret), aduc aminte de ingenuitatea lui Henri Rousseau.

În nudul cu covor oltenesc, vârtejul părului negru, căzut între sân și subsuoarea descoperită de brațul ridicat, taie unghin ascuțit cu verticala covorului ascunzând linia brațului dela cotul îndoit. Celălalt cot se reazămă în lenevoasă odihnă pe genunchiul ridicat și mâinile trecute pe după cap cu ambele coate îndoite ca arcuți de trăsură sprijină un cap de expresie cu ochi mari migdalați. În raccourciul pulpelor, viguros modelate, în carnația brună a nudului compact și suplu, răsturnat pe cearceaful alb, întrezărim tainele și făgăduiala unei sensibilități noi în tânăra pictură românească emancipată de rigorile cubizmului. Pastrând o suverană reținere în acordurile de culoare, ridicate la vibrații pur picturale, magia artei apolinice a d-rei Merica Râmniceanu ne reține multă vreme privirea.

D-l Marcel Iancu e Dionisos al picturii românești contemporane. Expresionismul barbar și nebulos al lui Kokoschka e aci evoluat și muiat în soarele Sudului. Ceeace un satanic meșteșug al penelului oferă cu facilitate artistului, temperamentul tumultuos de poet induioșat, transformă în acorduri de galben-albastru, unice în pictura contemporană.

Priviți cum cele două femei tolănite (ale căror nuduri robuste capătă greutate prin pete roșii de amurg) spre amurgul «Veneției», canal îngust între două case înalte roșite de soare, priviți viziunea prin arcadă. Sau punctul central al panoului: «Amalfi» cu gollul ce înaintează ca o mângâiere cu nenumărate vaporase! Aci grafica prestigioasă mărește cântecul albastrului și verdelui, contopit ca într-o îmbrățișare între pământ, cer și mare.

Sensibil la acea misteroasă îmbinare a colorilor, aduse la valoarea proprie care le face să cânte, d-l

Marcel Iancu își temperează uneori pasta în acorduri mate absorbite de carton, amintind de tehnica maestrului Pallade. Dar pe când la Pallade simplificarea liniilor și sensibilizarea temperată a materiei însăși — în viziuni impresioniste de cele mai multe ori — se insinuiază, la pânzele lui Iancu adaosul răspicat al tumultului expresionist ne obligă la atitudine. Il iubim sau îl urim în întregime.

Ca și în arta expresioniștilor Matisse, Pechstein, Bech sau Kokoschka, nudurile lui Marcel Iancu au o viață spiritualizată sau viciată. Albul frigid al carnației tranșează cu galbenul plajei și albastrul mării în nuduri duble (Prietena, Pudentilla) sau grup de nuduri ca în «Fete», conturate de linii înecate de tuș. În naturi moarte de asemeni o viață proprie ca în viziunile lui San Iogh pulsează cu totul personal.

Astfel griul feții de masă revărsată peste muchiile lemnului oferă într-o grămadă delicată «alunele uniașe» castanii și luminos modelate.

Iar în seria de marine d-l Marcel Iancu își dă liber sbor fanteziei și dorului de spațiu străluminat de soarele sudic. Așa în *Sevilla*, cetate maurescă ce se ridică în fund feerie pe marginea albastrului străbătut de două vaporase. Și ca o completare a gamei atât de bogate în diverse registre ale atmosferei poetice vizionarul faustic în marine nocturne ca în *Farul* cu tonuri de jăratec ale promotoriului și dungi de chihlimbar galben sub vaporul în pericol.

Domna Militza Pătrașcu expune 2 sculpturi în bronz la care tinerii artiști ar trebui să vie în pelerinaj. «Musa» quasi — mongolică, de o neînchipuită expresie de voință și reverie. Și «Tinerețe» o tanagra reînviată în eurythmia genială a formelor unui corp svelt ce privit succesiv în volume umanizate se mișcă șerpuitor ducând stilizarea brațelor paralel ridicate.

Ce lung e drumul parcurs dela peștele în bronz atât de lapidară înțelegere a fusului cu aripioare în materie sonoră cu bot scormonind parcă în soclu — asemeni unei săgeți vii rămasă oblic înfiptă și până la

ultimul bronz. «Tinerețe» sau basorelieful *Melancolic* în granit.

Toate calitățile epocii cubiste par augmentate de un contact mai viu și cu materia și cu viața clocotitoare a formelor anatomic prinse în mișcare. Expresia «capului de țigancă» e neuitat realizat în pământ ars, iar variația în bronzul crăpat al aceluiaș cap arată știința unui mare meșter.

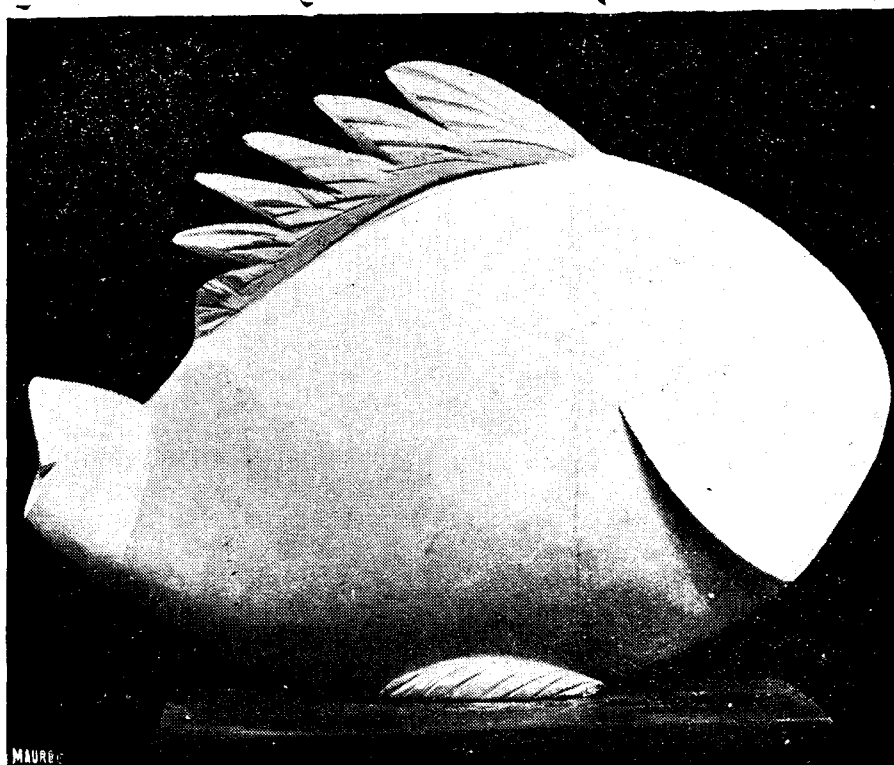
Priviți la realizarea expresionistă a *călăreței* în bronz! sau la cea cubistă a gănganiei în lemn. Nimic nu e rece: materia își capătă un nou sens sub mâinile îndemânatică și sculptura românească se ridică prin d-na Pătrașcu la nivelul mării arte europene contemporane.

D-ra Irina Codreanu derivă ca și d-na Pătrașcu din cubismul lui Arhipenko și Brâncuș. Spre deosebire însă de d-na Milița Pătrașcu, umanizată în puternic expresionism în ultimile sculpturi, d-ra Codreanu păstrează hermetizmul abstracțiilor gândite. Cu infinită grație dă «Zbengului», patrupe geometrizat în bronz dinamizm, iar craniilor ovoide și fetelor subtile subțiri lucrul bronzului în volum sonor.

«Și dacă măestria ei din nostalgicele capete în bronz (Daria și Eileen) și mai ales din lunecosul crap de bronz *Casă* forma geometrică să-și afirme netezișul ovoidal luciu, în «La femme assise» volutele liniilor din vârful picioarelor până în falangele mânilor trezesc o undulație de o rată poezie (ca și zigzagul sugestiv al «Zbeng -ului») și arată tendința spre modelaj.

În linii generale manifestarea atât de unitară a celor 4 din Sala Ilcana constituie ca noi triumful artei europene contemporane. Până acum, curente de reînnoire artistică din Apus, au avut soarta Luceafărului lui Eminescu deabia când apuneau, începeau să se vadă și la noi. Dar măestrii de mâna întâi ai acestei compoziții nu sunt numai un ritm contemporan, dar cecace e clar la d-na Pătrașcu, îl depășese spre gloria artei românești noi.

EMIL RIEGLER-DINU

Irène Codreanu: *Bronz*.

NOTE, CĂRȚI & REVISTE

LITERATURA, GLANDELE ȘI LIBIDOU

În literatură, adulterul continuă într-o oarecare măsură, să mai alimenteze inspirația romancierilor contemporani. Sensul moral este însă considerabil uzat și conflictele de o paloare anemică.

Mentalitatea a făcut un mare pas spre progres în ultimele trei pătrare de veac. Gândiți-vă la scandalul provocat de apariția romanului lui G. Flaubert: «D-na Bovary» — și faimosul proces din anul 1857.

Azi nimeni nu se mai scandalizează nici de adulterul pe larg tratat în literatură, nici de subiectele azi în vogă preferate de André Gide, Lenormand: vicii, perseverență, incest — cel mai multe stârnite din laboratorul d-rului Freud.

Nu mai vorbim de intervenția autorităților bisericesti, ce l-au lăsat și pe Isus pradă romancierilor biografi și interpretărilor acestora.

Biologia și Psihoanaliza intervine, intoxicând imaginația literaților. Progresele făcute în acest domeniu științific tind să explice toate anomaliile firii omenesti. Și a explica — de cele mai multe ori — este egal cu o scuză. Vindecarea ține de alt domeniu.

Dar o teorie nouă se ridică acum cu mari promisiuni. Cunoscându-le substratul temperamentului și influența glandelor asupra vieții efective, o mare binefacere se va revărsa asupra omenirii. Se va putea domoli excesul unor glande — sau se vor suplea insuficiența altora. Numai dacă «pacientul» va accepta să-și niveleze temperamentul.

Paralel cu foloasele practice, teoria glandelor își găsește, își va găsi într-o largă măsură aplicarea și în literatură.

După cum azi este o literatură psihoanalitică — în curând va fi și o literatură glandulară. Celei dintâi i se prevede însă un apropiat faliment.

Majoritatea literaturii de azi — este un produs de laborator. Eroii au devenit un fel de «cobai» — pentru experiență. Scriitorul, prea cult, lămurit asupra fenomenelor vieții și sufletului, privește savant la tot ce se întâmplă în jurul lui.

Eroul sau eroina vizată, nu mai e urmărită în toate evenimentele orânduite — de forța destinului — ci este adusă în laboratorul literaro-științific, unde i se stabilește ereditatea, i se face analiza sângelui, iar acul și ciocănelul îi încearcă reflexele. (Pirandello face și el parte din grupul acestora).

Starea aceasta morbidă va mai dura până la deplina vindecare a omenirii și până la perfectă orânduire a societății: Fiindcă conștiința și legiferările fac mari sforțări pentru aplanarea conflictelor sociale și îndrumarea individului pe calca cea adevărată, ajutându-l să-și auto-descifreze din timp — și fără experiențe dăunătoare — aspirațiunile.

APRILIANA MEDIANU

UN POET PUR

Barbu Brezianu: „Nod ars“, editura Acțiune și Reacțiune

Poezia a încetat de mult să mai fie o patetică descriere a unei legende sau un itinerar plastic.

A devenit expresia directă a unei stări de suflet. Acum, poezia nu mai poate fi decât emoție pură cristalizată în cuvinte, redată prin ritm și muzicalitate.

Nu melodie, ci adesea disonanță, dar muzicală.

Și-a pierdut retorismul. S'a purificat.

Limpezime de cristal. Strălucire ce pornește dinăuntru.

Barbu Brezianu e din acest punct de vedere un adevărat poet.

Poezia lui e înfiorare sau joc.

Sburdă cuvântul ales mânat de vârtejul din adâncuri. Imaginea se infiripă vioaie în ritmul sacadat sau se avântă în rezonanțe populare:

«Sus din țe sumbre»

«In șubrede umbre»

«Tumbe sar copacii»

«Se 'ncaeră dracii»

«Svâcnind crăcii murmur»

(Spaimă)

Adesea, înfiorare pură:

«Tot stând untdelemn blând»

«Omul a oftat gând»

«Popsit sus — cu dor —

«Căzu'n dar florilor»

(Lacrima)

Barbu Brezianu e tânăr, e structural nou, fără a căuta ineditul.

E poet.

Privește viața cu o prospețime de primitiv.

Și curat, curat!

Curiozitatea lui de copil, descoperă în joc, minunății: poeziile sale.

E avânt și retragere. Pornire și înfiorare. Apoi câtec. Joc pur.

Barbu Brezianu ascunde în arta sa desăvârșiri viitoare.

IONEL JIANU

Cahiers d'art

este singura publicație de mari proporții a modernismului european. Fiecare număr aduce o largă și generoasă contribuție a unor personalități precum Fernand Lévy, Roger Vitrac, Bracque, Picasso, Tzara. Publicația nu e o revistă, ci un adevărat volum reprezentativ al modernismului: plastic, muzical, teatral. Condițiunile tehnice sunt cu totul excepționale.

Și toate acestea datorite lui Christian Zervos, admirabilul conducător al Caetelor.

Un fapt divers

Strivit fără mila de laptele mari ale zilei, ridiculizat parcă de aceste preocupări esențiale care au prins foarte în sens unic, cel politic — faptul minor al transferării «Vieții Românești» dela Iași la București n'a avut sonoritatea necesară pentru a emoționa. A trecut divers și necondiționat, ca o simucidere prin imprudență.

Nu pentru cele câteva fraze triste care-l pot însoți, transcrierii faptului. El trece dincolo de tristețea și emoția noastră, prin simptomatologia sa. Nu «Viața Românească» ci Iașii, în întregul lor sufletesc, sunt de considerat în jocul acestor împrejurări dramatice.

E inutil pentru un moment să încercăm istoria critică a revistei ieșene. Ce a însemnat, în valorificarea bunurilor noastre spirituale revista, care a fost contribuția sa efectivă la alcătuirea alfabetului nostru cultural — iată o discuție prematură din moment ce

«Viața Românească» mai are posibilitatea materială de-a însemna ceva și de-a contribui cu ceva la rostul zilelor de azi. Să nu anticipăm deci un necrolog. «Viața Românească» nu sfârșește nimic prin accidentul de azi.

Dar Iașul sfârșește un capitol, poate ultimul. Tradiția sa culturală, generoasă, drepturile sale electorale de-a-și trimite reprezentanți, de a vota, fie măcar consultativ, orgoliul său legitim de-a continua destinul unei cetăți care înainte dăduse istorei noastre glorie și acum în urmă, culturii noastre, sens — toate își găseau un punct de sprijin în prezența vi-guroasă încă a «Vieții Românești». Orașul în care au îmbătrânit toate, casele și oamenii, lămurindu-se doar prin trecutul lor, își purta cu mândrie unicul titlu de nobilitate valabil și astăzi.

Intimidată de o atât de mare răspundere «Viața Românească» a avut momente penibile de nesiguranță și dezorientare. În timp ce prezenta câțiva literatori care aveau, mai târziu să însemne ceva deplin afirmativ, lasă să-i scape aprobarea și elogiile asupra cine știe cui condeist inutil.

N'o să înțelegem de pildă niciodată — și luăm deadreptul pilda cea mai gravă — cum a putut poezia lui G. Topârceanu să-și facă o carieră prin «Viața Românească». Idei sistematizate și integrându-se într'un corp de sine stătător, nu s'au discutat decât poate la începutul revistei. Punctul ei de vedere se stabilea prin voia fiecăruia sau reieșea din consensul nemărturisit al unei serii de studii lipsite de virilitatea unificatoare. În linii generale însă nu se poate tăgădui că «Viața Românească», deși nehotărâtă și neînchegată, a reprezentat cu toate astea onorabil tradiția, pretențiunile și orgoliul Iașilor. A dat curs câtorva idei serioase; a impus câteva nume. În sfârșit mult, puțin, a făcut incontestabil ceva.

Astăzi oamenii au îmbătrânit. (D-I Ibrăileanu, mai mult decât tovarășii d-sale, din moment ce își îngăduie să scrie în prefața ultimului volum din poeziile lui Eminescu: «Dacă Goethe ar fi murit la treizeci de ani n'ar fi însemnat nimic». Am îmbătrânit cu toții, și cei tineri și d-I Mihail Rălea. Fără să intervină cu nici un gest, ei lasau revista să-și schimbe cursul și să se prefacă în confluent al Bucureștilor. Revista, încă odată, poate să nu piardă nimic, deși a trăit într'o altă atmosferă, mulți ani, și nu e sigur dacă-i va prîi aci. Dar Iașul, Iașul acesta trist din care frunzele au căzut una câte una, văduvindu-l — el va suferi atât de sângeros, că și ultimii săi teutoni vor avea să-și vadă păcatul.

CONSTANTIN NOICA

O SURPRIZA

În provincia noastră literară s'a întâmplat acum câteva zile un fapt de care publicul conștient nu s'a alarmat încă îndecajuns: poezii Lucian Blaga și Ion Barbu au fost premiați de Societatea Scriitorilor Români. Lucian Blaga — să spunem ca nu putea măcar de data asta sa fie ignorat. Dar ca un juriu, alcătuit în jumătatea lui de nume absolut străine de poezia nouă, să-l premieze pe Ion Barbu, iată un fapt grav prin cuantumul său de neașteptat. Ce să însemne aceasta brutală însănoșie nu numai a moravurilor de aci dar și a inteligențelor de aci? Dacă ar vrea bunul Dumnezeu al destinului noastre să însemne numai bine.

SAPTAMANA POEZIEI

În proporții epice. Enevrăși deopotrivă de razeala raporturilor dintre public și muze, editorii și scriitorii pornesc într'un atac insolit împotriva acestuia dintâi. Nu știm ce va face «bestia masivă», cum nunea cineva, printr'un eufemism, publicul. Industria poeziei însă își joacă ultima șansă. Ea căzută, poezia poate să lichideze, ca industrie, în această țară în care vorba unui nebun, fiecare este poet.

C. N.

*

Numărul de Aprilie al «Gândirii» se deschide cu un cuprinzător eseu al d-lui Nichifor Crainic despre «Pacifism văzut sub unghiul viitoarelor raporturi spirituale dintre popoare».

Proza, versurile și cronica o semnează colaboratorii valoroși ai revistei ce desigur a handicapat definitiv «Viața Românească», agonizantă în officina Camerelor de Comerț din București.

De semnalat, sub semnătura d-lui Gib. Mihăescu, autorul «Grandiflorei» un nou roman în editura Ciorneci «Brațul Andromedei».

Cornelia Babic Dancel și Henri Dancel

deschid Duminică 13 Aprilie 1930, ora
11 a.m. în atelierul din strada Ceres
No. 9 bis (Isvbt)

a treia expoziție a lor
de pictura

Citiți
Colecțiunea Byblis
Cărțile de lux eftină

în editura **K R A**